European Commission

Sześć praktycznych kroków wdrażania działań na rzecz łagodzenia ubóstwa energetycznego – przewodnik edukacyjny Centrum Doradczego ds. Ubóstwa Energetycznego (ang. Energy Poverty Advisory Hub)

Witamy w ostatniej fazie planowania rozwiązań dla problemu ubóstwa energetycznego – tu koncepcje przekształcane są w działania. Przewodnik ten pomaga wyjść poza proces diagnozowania i planowania, aby zacząć wdrażanie praktycznych metod łagodzenia ubóstwa energetycznego. Nadszedł czas, aby przekształcić cele w konkretne wyniki.

Dzięki praktycznym krokom mającym na celu przekształcanie Lokalnego Społecznego Planu Klimatycznego w konkretny plan działania, niniejszy przewodnik zapewnia uwzględnienie kwestii społecznych w strategiach klimatycznych. Oferuje on jasny, sześcioetapowy plan działania, który pomoże gminom stawić czoła lokalnym wyzwaniom związanym z ubóstwem energetycznym za pomocą rozwiązań dostosowanych do potrzeb.

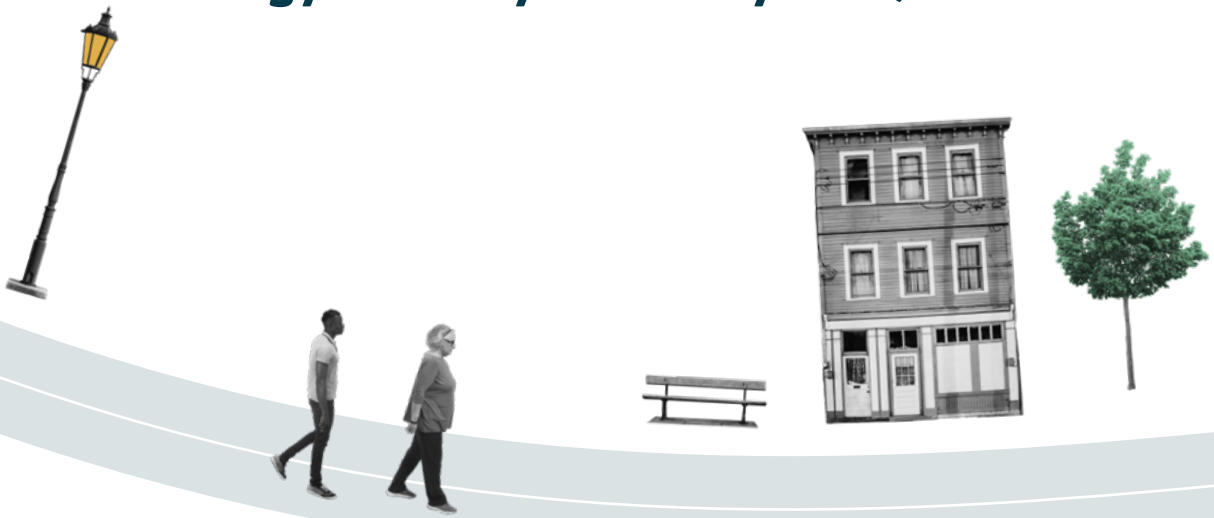

Wyznaczenie kursu na przyszłość

Krok 1: Ocena wyników procesu diagnozy i planowania

Dzięki ponownej weryfikacji i aktualizacji kluczowych ustaleń z etapu diagnozy i planowania można zapewnić, że działania wdrożeniowe są dobrze uzasadnione i zgodne z celami gminy. Wybory władz lub zmiany w prawie mogą spowodować opóźnienia, dlatego przed przystąpieniem do dalszych działań należy zapoznać się z raportem z Diagnozy przyczyn ubóstwa energetycznego i lokalnym Społecznym Planem Klimatycznym. Istotne jest zapewnienie, że wszystkie zmiany, takie jak nowe przepisy lub warunki polityczne, zostały uwzględnione i są zgodne z bieżącymi celami. Angażując grupę roboczą, należy zapewnić, że wszyscy jej członkowie, zwłaszcza nowi pracownicy, są dobrze poinformowani i przygotowani do dalszych działań. Dokumentacja pomaga śledzić wszelkie wprowadzane zmiany.

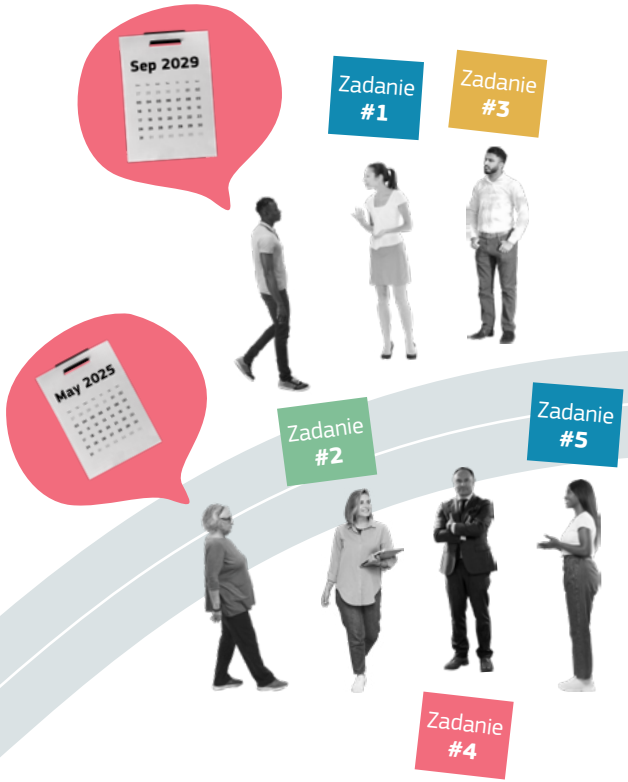

Krok 2: Opracowanie planu operacyjnego

Niezbędne jest opracowanie kompleksowego planu działań obejmującego określone ramy czasowe. Plan dzieli ogólną strategię na możliwe do wykonania zadania, dzięki określeniu obowiązków, ram czasowych i zasobów. Istnieją dwa główne podejścia do sposobu definiowania zadań: a) chronologiczne, zakładające planowanie od początku do końca oraz b) wsteczne, gdzie zaczyna się od określenia ostatecznego celu i planuje wstecz, aby ustalić niezbędne zadania. Połączenie obu podejść pozwala stworzyć solidny plan i minimalizuje opóźnienia. Ponadto profilowanie gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji pozwala na podjęcie ukierunkowanych działań, takich jak dostosowanie lokalnych godzin świadczenia usług, aby lepiej odpowiadały potrzebom odbiorców.

Krok 4: Ustanowienie planu monitorowania

Plan monitorowania śledzi postępy projektu za pomocą wskaźników wydajności i harmonogramów. Powinien on obejmować wskaźniki ubóstwa energetycznego (zidentyfikowane na etapie diagnozy i planowania), takie jak liczba domów wyremontowanych dla odbiorców wrażliwych, wraz z kluczowymi wskaźnikami wydajności (KPI) określającymi postęp wewnętrzny. Należy określić metody gromadzenia danych, odpowiedzialne podmioty i zasoby. Regularne zaangażowanie beneficjentów i interesariuszy zapewnia przejrzystość i wiarygodność działań. W przypadku opóźnień w realizacji niektórych wskaźników, wczesne wykrycie pozwoli na terminowe podjęcie działań naprawczych.

Krok 3: Opracowanie planu finansowego

Plan finansowy określa rodzaj wydatków, które mogą wystąpić, oraz przewidywane terminy ich ponoszenia dla każdego zadania i podzadania. Obejmuje on oszacowanie wydatków kapitałowych (CAPEX) na jednorazowe inwestycje, takie jak infrastruktura paneli słonecznych, oraz wydatków operacyjnych (OPEX) na bieżące koszty, takie jak wynagrodzenia i utrzymanie. Plan ten zapewnia dostępność funduszy przez cały czas trwania projektu i zapobiega zakłóceniom w finansowaniu działań. Współpraca z działem finansowym pomaga określić ewentualną potrzebę finansowania zewnętrznego. Plan finansowy ocenia również potencjalne ryzyka, takie jak zmiany rynkowe, i uwzględnia je, aby zapewnić płynną realizację projektu.

Wdrożenie określonego działania

Krok 5: Zastosowanie perspektywy ubóstwa energetycznego

Ten krok dostarcza dodatkowych informacji, aby zapewnić, że potrzeby wrażliwych konsumentów zostaną uwzględnione poprzez konkretne działania opisane poniżej:

- **Kampanie uświadamiające:** Ukierunkowane kampanie mające na celu informowanie grup odbiorców wrażliwych o efektywności energetycznej i usługach. Cele kampanii powinny być jasno określone i osiągalne, a także dostosowane do odbiorców. Powinny uwzględniać proste, zrozumiałe komunikaty podane w odpowiedniej formie, np. kampanie cyfrowe dla młodszych odbiorców i osobiste kontakty z osobami starszymi.

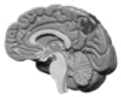

- **Zmiana zachowań:** Kluczem do zaangażowania wrażliwych grup konsumentów jest zrozumienie przez nich i promowanie powielania pozytywnych i skutecznych zachowań. Przed zwiększeniem skali działań można przetestować różne podejścia, aby zapewnić ich skuteczność w stosunku do grupy docelowej. Ze względu na wysoką wrażliwość tego podejścia, zalecane jest skorzystanie z wiedzy specjalistycznej.

- **Punkty kompleksowej obsługi:** Oferowanie kompleksowych usług wsparcia dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym m.in. doradztwo energetyczne, pomoc w zrozumieniu składowych rachunków za media oraz dostępnych programów wsparcia remontów domów. Aby te działania były skuteczne, muszą one być dostępne i przyjazne dla użytkowników dzięki np. wydłużonym godzinom pracy i wielojęzycznemu wsparciu w razie potrzeby.

- **Integracyjne społeczności energetyczne:** Wspieranie obywateli przez promowanie inicjatyw takich jak wspólnotowe projekty energetyczne, które obniżają rachunki i tworzą zielone miejsca pracy. Gminy odgrywają istotną rolę, propagując te inicjatywy, zwłaszcza w przypadku gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, przez udzielanie pomocy finansowej, budowanie potencjału i wsparcie administracyjne. Angażując na wczesnym etapie konsumentów znajdujących się w trudnej sytuacji, gminy zapewniają integracyjne, przystępne cenowo rozwiązania energetyczne, co zwiększa przejrzystość i maksymalizuje korzyści dla społeczności lokalnej.

- **Remonty domów i poprawa efektywności energetycznej:** Rozwiązywanie problemu niskiej efektywności energetycznej budynków, zwłaszcza w przypadku gospodarstw domowych, których nie stać na remont. Wysokie koszty mieszkaniowe, ograniczona liczba mieszkań komunalnych i brak wiedzy technicznej pogarszają sytuację. Samorządy lokalne stoją w obliczu wyzwań związanych z remontowaniem prywatnych budynków mieszkalnych, ale promując energooszczędne rozwiązania, muszą wziąć pod uwagę skutki prawne, finansowe i społeczne dla najemców i właścicieli domów o niskim zużyciu energii.

- **Przepisy wpływające na motywowanie do zmian i środki finansowe:** Oferowanie dostosowanych programów finansowych, takich jak dotacje lub niskooprocentowane pożyczki, aby pomóc gospodarstwom domowym znajdującym się w trudnej sytuacji, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępności tych programów i ułatwieniu ich zrozumienia (np. procesu składania wniosków).

- **Inne:** Testowane są nowe, innowacyjne podejścia. Kluczem jest utrzymanie grupy docelowej w centrum uwagi.

Ponowna analiza i wznowienie

Krok 6: Ocena wpływu

Ocena wpływu działań ma kluczowe znaczenie dla zrozumienia ich długoterminowej skuteczności i możliwości powielania. Ocena obejmuje ogólne wyniki dotyczące zmian w gospodarstwach domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, takie jak oszczędność energii i poprawa warunków życia, a także gromadzi informacje zwrotne od zainteresowanych stron. Ocena opiera się na danych zebranych w trzech fazach i porównuje wyniki z pierwotną analizą. Dzięki zaangażowaniu zewnętrznych ewaluatorów można uzyskać bezstronne spostrzeżenia, co zapewnia przejrzystość. Proces ten umożliwia dopracowanie strategii i lepsze planowanie przyszłych projektów.

Niniejszy dokument został opracowany przez Centrum doradztwa ds. ubóstwa energetycznego (ang. Energy Poverty Advisory Hub, EPAH), inicjatywę UE prowadzoną przez Komisję Europejską na zlecenie Parlamentu Europejskiego. Treść jest oparta na podręczniku Centrum doradztwa ds. ubóstwa energetycznego „EPAH Handbook 3: A Guide to Implementing Energy Poverty Mitigation Actions" („Przewodnik wdrażania działań łagodzących ubóstwo energetyczne"), który jest częścią podręczników „EPAH Handbooks: A Guide to Understanding and Addressing Energy Poverty" („Przewodnik – zrozumienie i rozwiązanie problemu ubóstwa energetycznego"). Seria praktycznych poradników dla samorządów i specjalistów ma na celu pomóc samorządom w walce z ubóstwem energetycznym, umożliwiając skuteczną analizę społecznego wymiaru transformacji energetycznej. Data publikacji: listopad 2024 r.